06/09/2022

Ο υψιπετής εθνικός μας ευεργέτης, Γρηγόρης Μαρασλής

/ Γνώμες

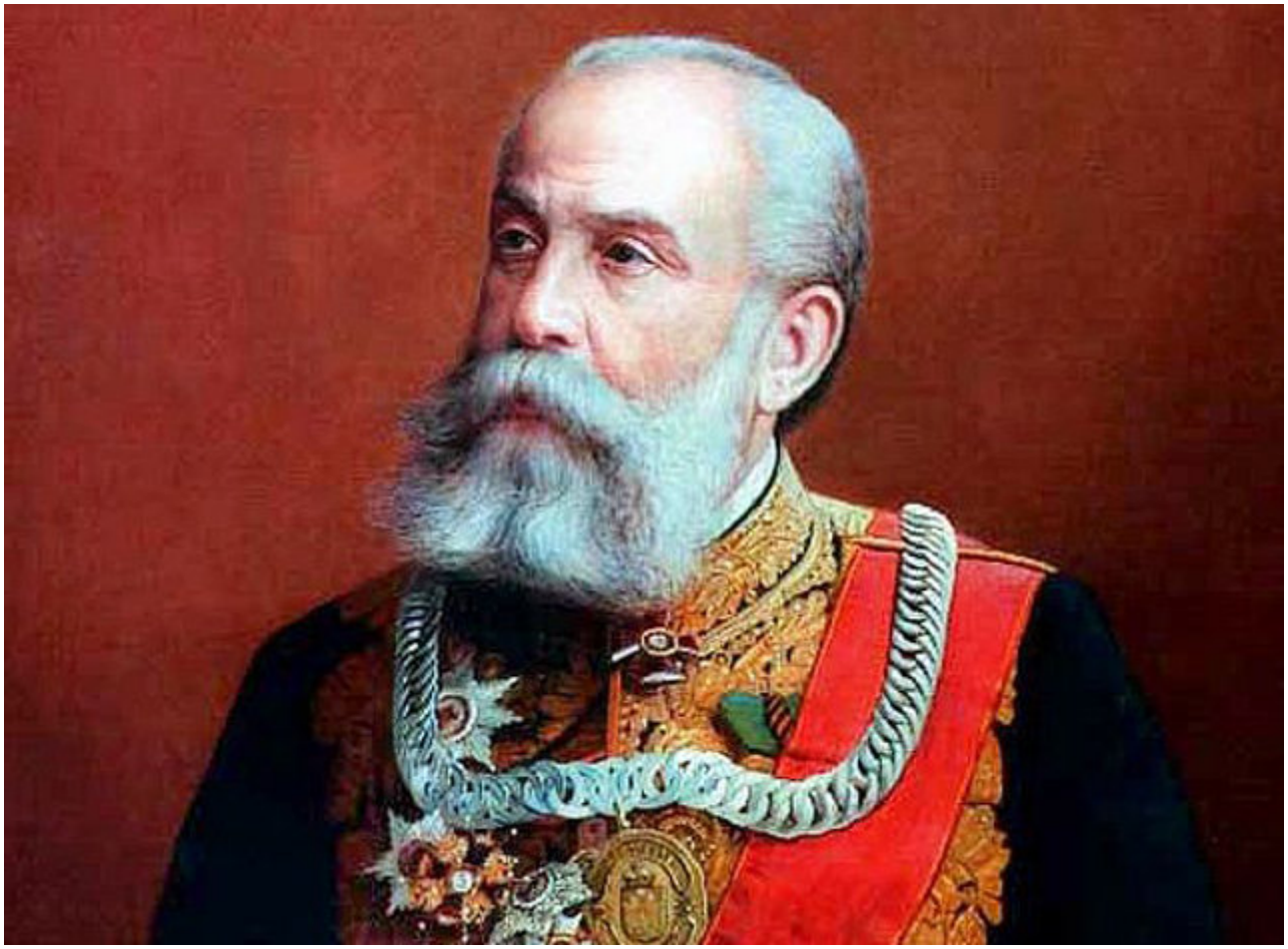

Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Με εφαλτήριο την σπουδαία εμπορική του σταδιοδρομία, αλλά και την τοπική αυτοδιοίκηση στην οποία ανελίχθη στο αξίωμα του Δημάρχου της Οδησσού κατ΄ επανάληψη, αλλά και τις υψηλές πολιτισμικές καταβολές μιας μεγαλοαστικής οικογένειας, ο Γρηγόρης Μαρασλής, διήνυσε μια λαμπρή πορεία στη ζωή του. Και μέσα από την ηθική του μεγαλουργία, είχε κεντρικό του μέλημα, την εθνική ευεργεσία και τη κοινωνική ευποιία στην πάντα αγαπημένη του ελληνική πατρίδα. Έτσι με το πλήθος των σπουδαίων δωρεών του, που τόνωσαν την κοινωνική και πολιτισμική ζωή της Ελλάδος στον 19-ο αιώνα, δικαίως περιλα-μβάνεται, στο λαμπρό πεδίο των εθνικών μας ευεργετών.

Ο Γρηγόρης Μαρασλής είδε το φως της ζωής στις 25 Ιουλίου 1831 στην

Οδησσό, μέσα στην ηθική θαλπωρή μιας εύκρατης και προηγμένης κοινωνικά οικογένειας. Ο πατέρας του με καταγωγή από τα Μαράσλια του Έβρου ήταν έμπορος και η μητέρα του Ζωή Θεοδωρίδη από την Κωνσταντινούπολη. Έλαβε τις εγκύκλιες σπουδές του στη ελληνοεμπορική σχολή της Οδησσού, στο Λύκειο Ρισελιέ, για να κλείσει με ανώτερες εμπορικές σπουδές στο Παρίσι. Επανακάμπτοντας στην Οδησσό από το Παρίσι, θα ακολουθήσει μια μακρά πορεία στην δημόσια διοίκηση της Ρωσίας, εν παραλλήλω με τις εμπορικές του επιχειρήσεις, που απόληξή της, θα έχει το ύπατο αξίωμα του Δημάρχου Οδησσού και άλλες διοικητικές και πολιτικές τιμές. Αρχικά εργάστηκε στο γραφείο του γενικού διοικητή Καυκάσου Βοροντσώφ και το 1867 ως δημόσιος υπάλληλος του Δήμου Οδησσού. Το 1877 κάνει το ντεμπούτο του στα αυτοδιοικητικά δρώμενα της πόλης και εκλέγεται Δημοτικός της Σύμβουλος, ενώ ένα χρόνο αργότερα εκλέγεται και Δήμαρχος της Οδησσού. Αξίωμα στο οποίο θα επανεκλεγεί άλλες τέσσερις φορές, έως το 1894. Από την έπαλξη του δημάρχου θα παράξει ένα πολυμερές έργο στην πόλη, που θα αλλάξει άρδην την φυσιογνωμία της, προσδίδοντάς της ευρωπαϊκή πνοή και θα αποκτήσει συνάμα και υψηλό κοινωνικό κύρος. Αποκατέστησε έτσι την υδροδότηση και την ηλεκτροδότηση της πόλης, ανέγειρε θέατρο, νοσοκομείο και γηροκομείο, δημιούργησε τροχιόδρομους, δημοτικό αναγνωστήριο, πολλά σχολεία και παιδικούς σταθμούς. Μια λαμπρή αυτοδιοικητική θητεία, που άλλαξε δραματικά το προφίλ της Οδησσού. Παράλληλα δημιούργησε δημοτικό φτωχοκομείο 150 ατόμων, δημοτικές φυλακές, αλλά και ένα πελώριο δημοτικό πάρκο, που είχε εγκαινιάσει ο ίδιος ο Τσάρος Αλέξανδρος ο Β’. Συνάμα όμως με την αυτοδιοικητική του δραστηριοποίηση, συνέχιζε με ξεχωριστή επιτυχία και τις ακμάζουσες εμπορικές επιχειρήσεις του πατέρα του.

Όμως πέρα και πάνω από οιαδήποτε πολιτική και οικονομική επιτυχία στην ζωή του, ο εμπνευσμένος έλληνας του παροικιακού ελληνισμού Γρηγόρης Μαρασλής, είχε πάντα ως κεντρική στόχευση στην ζωή του, την Ελλάδα που υπεραγαπούσε. Προέβη έτσι σε πλήθος φιλανθρωπικές παρεμβάσεις, δωρεές και έργα κοινωνικής ευποιίας τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Οδησσό, που περίτρανα απέδειξαν, ότι ο Γρηγόρης Μαρασλής υπήρξε ένας υψηλόφρων άνθρωπος, που προέτασσε πάντα στην άξια ζωή του, την ιδέα του ανθρώπου. Δώρισε έτσι την πατρική του οικία στην ελληνική κοινότητα τη Οδησσού, στην οποία είχε ιδρυθεί η Φιλική Εταιρεία, επίσης ένα ακίνητό του στην οδό Πούσκιν, ενώ κατέλειπε τα χρήματα για ένα γηροκομείο. Στην λατρεμένη του Ελλάδα, πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Μαρασλείου Εμπορικής Σχολής Αθηνών – σημερινό Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Αθηνών, της Πατριαρχικής Αστικής Σχολής Μαρασλή στο Φανάρι, του Μαράσλειου Ορφανοτροφείου Κερκύρας, του Μαράσλειου Εμπορικού Ορφανοτροφείου Θεσσαλονίκης, της Βιβλιοθήκης στην

Γάνο, της Μαρασλείου Σχολής στην Φιλιππούπολη, του Ενυδρείου στο Παλαιό Φάληρο, το οποίο καταστράφηκε το 1912, ενώ υπήρξε κεντρικός οικονομικός υποστηρικτής, του Ιπποκράτειου Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών. Στο ίδιο μήκος κύματος της πολυεδρικής ευεργετικής του προσφοράς, έκτισε μεγαλοπρεπές κτίριο στο κέντρο της Οδησσού, προκειμένου να στεγάσει την δημόσια βιβλιοθήκη, στο οποίο φιλοξενείται στις μέρες μας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Οδησσού. Και προς την κατεύθυνση αυτή για να συνδράμει με βιβλία την βιβλιοθήκη, αγόρασε 2.800 τόμους βιβλίων με θεατρική θεματολογία. Τέλος με τον θάνατο του Γρηγορίου Μαρασλή, ο γιός της αδελφής του Σαφόνοφ και μοναδικός κληρονόμος του, δώρισε στην βιβλιοθήκη την ατίμητης αξίας συλλογή βιβλίων του Μαρασλή, που συνίστατο σε 4.700 τίτλους.

Μια ακόμα έκφραση της ευεργετικής του προσφοράς υπήρξε το 1897, η ίδρυση της ελληνικής βιβλιοθήκης Μαρασλή, που μέλημά της είχε, την μετάφραση στα ελληνικά υψηλού κύρους συγγραμμάτων. Εκτιμάται ότι προς την κατεύθυνση αυτή επένδυσε ένα εκατομμύριο δραχμές. Με την φροντίδα του άλλου μεγάλου έλληνα ευεργέτη που ζούσε στην Μόσχα Χατζηκώνστα και του καθηγητή Αναστάσιου Μάλτου, εκδόθηκαν 118 συγγράμματα. Μεταξύ αυτών τα : «Αι Παροιμίαι» και «Παραδόσεις» του Ν.Γ. Πολίτη, τα Νομίσματα του κράτους των Πτολεμαίων» του Ι. Σβορώνου, τα «Άπαντα» του Βαλαωρίτη, τα «Ανάλεκτα» του Άγγελου Βλάχου κ.α. Τέλος με δική του χορηγία ανηγέρθη στην Δημητσάνα, ο ανδριάντας του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε΄ και υλοποιήθηκε η πρώτη Διεθνής Έκθεση των Αθηνών, στην οποία διετέλεσε ισόβιος πρόεδρος. Χωρίς να παραλείψουμε την δωρεά του στην Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδος, πλήθους πινάκων, αλλά και τα σημαντικά ποσά που δώρισε, για την χορήγηση υποτροφιών, σε αδύναμους οικονομικά φοιτητές.

Ένεκα της πολυεδρικής του προσφοράς και συμβολής στα γράμματα, την κοινωνική ευποιία και τον πολιτισμό, ο Γρηγόρης Μαρασλής τιμήθηκε με πολλά παράσημα και μετάλλια, από την Ελλάδα και την Ρωσία. Ειδικότερα τιμήθηκε, με τον Αργυρό Σταυρό των Ιπποτών του Βασιλικού Τάγματος του Σωτήρος (1871)από την Ελλάδα, με τον ρωσικό τίτλο του Ιππότη του Αυτοκρατορικού Τάγματος της Αγίας Άννας, καθώς και με τον τίτλο του Κρατικού Συμβούλου. Μάλιστα από το 2004 ο Δήμος Οδησσού, έχει θεσπίσει το «Μετάλλιο Μαρα-σλή», ως διάκριση ηθικής τιμής. Παράλληλα η πλατεία Ελλήνων στην Οδησσό, φέρει την προτομή του Γ. Μαρασλή, ενώ άγαλμά του υπάρχει και στην οδό Μαρασλή. Το όνομά του επίσης φέρουν τιμητικά και πολλές πόλεις στην Ελλάδα, προεξαρχούσης της Αθήνας.

Ο Γρηγόρης Μαρασλής είχε παντρευτεί το 1903 την Μαρία Φερντινάντοβνα. Μάλιστα μετά την έκσπαση της Οκτωβριανής επανάστασης, η σύζυγός του

κατέφυγε στην Ελλάδα, περιερ-χόμενη σε οικονομική ένδεια ! Και κατόπιν αιτήσεώς της, της δόθηκε για να στεγαστεί, ένα μικρό δωμάτιο στο υπόγειο του Μαρασλείου Διδασκαλείου. Στα 1928 με πρωτοβουλία του Ελευθερίου Βενιζέλου, τη υποδείξει του Γεώργιου Χαριτάκη, η ελληνική πολιτεία, απένειμε στην χήρα του μεγάλου Έλληνα, τιμητή σύνταξη για να βιοπορίσει. Στις 1 Μαΐου 1907, ο εμπνευσμένος εθνικός μας ευεργέτης και πατριώτης Γρηγόρης Μαρασλής, έφυγε από την ζωή, έχοντας αποτυπώσει αδρά τον ίσκιο του, στην κοινωνική και πολιτική ζωή της Ελλάδας και της Ρωσίας, αλλά και έχοντας αφήσει ανεξάλειπτα τα χνάρια του, στο φάσμα της εθνικής ευεργεσίας. Υπήρξε ένας μεγάλος Έλληνας του 19-ου αιώνα ο Γρηγόρης Μαρασλής και τον περιβάλλει με ηθική στοργή, η ελληνική ιστορία.

Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι M.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.